

5.3.2018

OPINIA

Komisji Kultury i Edukacji

dla Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

w sprawie pluralizmu mediów i wolności mediów w Unii Europejskiej
(2017/2209(INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej (*): Curzio Maltese

(*) Zaangażowana komisja – art. 54 Regulaminu

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Kultury i Edukacji zwraca się do Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

1. przypomina, że wolność wypowiedzi i informacji zapisana w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (art. 11), w Międzynarodowym pakcie praw obywatelskich i politycznych (art. 19) i w europejskiej konwencji praw człowieka ma podstawowe znaczenie dla stworzenia społeczeństwa opartego na pluralizmie zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej; podkreśla, że dostęp do wolnej i niezależnej informacji o wysokiej jakości jest podstawowym prawem człowieka, że wolność i pluralizm mediów stanowią niezbędne filary demokracji oraz że należy zagwarantować niezależność mediów od politycznych i gospodarczych nacisków i niewłaściwych, niepożądanych wpływów, aby chronić dziennikarzy przed nękaniami lub zastraszaniem, które mogą wpływać na publikowane treści;
2. podkreśla, że obywateli należy odpowiednio i wyczerpująco informować, aby mogli aktywnie i skutecznie uczestniczyć w życiu publicznym oraz brać udział w debatach politycznych;
3. uważa, że należy otwarcie i z pełnym zaangażowaniem zidentyfikować przyczyny rosnącej nieufności społeczeństwa wobec mediów; przypomina, że kształtowanie opinii publicznej opiera się na zaufaniu między obywatelami a pracownikami mediów w celu informowania opinii publicznej oraz wspierania kultury publicznej odpowiedzialności i przejrzystości w interesie ogółu; z najwyższym zaniepokojeniem zauważa, że system finansowania prasy zmagają się z wieloma wyzwaniami, w tym z dużą koncentracją własności mediów, wskutek czego dominujące podmioty medialne wykorzystują informację do celów politycznych i handlowych, co ogranicza pluralizm mediów i drastycznie pogarsza jakość, różnorodność, rzetelność i wiarygodność informacji i powoduje zjawiska takie jak tzw. fałszywe wiadomości; z zadowoleniem przyjmuje w związku z tym wniosek Komisji dotyczący zapewnienia wydawcom prawa do zezwalania na powielanie i udostępnianie ich publikacji prasowych w internecie, aby wspierać wyważoną relację z podmiotami prowadzącymi działalność w internecie i zapewnić godziwy podział zysku generowanego przez publikowane w internecie publikacje prasowe;
4. dostrzega nowe wyzwania, z którymi zmagają się w szybko zmieniającym się świecie mediów zarówno tradycyjne, jak i nowe media, a co jest rezultatem rosnącej popularności technologii i cyfryzacji, na przykład zjawisko tzw. bańki filtrującej, która powstaje w wyniku powszechnego stosowania algorytmów, oraz dostrzega konieczność poszanowania podstawowego prawa do prywatności; podkreśla w szczególności, że zjawisko tzw. fałszywych wiadomości to rosnący i coraz bardziej niepokojący trend, polegający na tym, że upowszechnia się fałszywe informacje i prowadzi celową dezinformację, które mogą eskalować napięcia społeczne i stanowić istotne zagrożenie dla demokracji; zwraca uwagę, że na dziennikarzach i organizacjach medialnych spoczywa wyjątkowa odpowiedzialność za kształtowanie opinii i dyskursu publicznego, dlatego powinni oni być zobowiązani do przekazywania informacji opartych na potwierdzonych faktach; apeluje w związku z tym o zapewnienie niezależności i

przejrzystości mediów oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania spójnej i kompleksowej strategii, która z jednej strony wesprze wysokiej klasy dziennikarstwo, oferując niezależnym mediom oraz dziennikarstwu śledczemu finansowe i prawne wsparcie, bez ingerencji w decyzje redakcyjne, a z drugiej strony poprawi umiejętności korzystania z mediów wśród obywateli UE;

5. podkreśla, że media publiczne odgrywają niezastąpioną rolę w dbaniu o pluralizm mediów oraz że spoczywa na nich istotny obowiązek odpowiedniego odzwierciedlenia kulturowej, językowej, społecznej i politycznej różnorodności oraz należytego informowania opinii publicznej; zaleca, aby państwa członkowskie zapewniały odpowiednie, proporcjonalne i stabilne finansowanie mediom publicznym, umożliwiając im w ten sposób wypełnianie ich kulturalnej, społecznej i edukacyjnej funkcji oraz przyczynianie się do tworzenia otwartego społeczeństwa, gwarantując przy tym ich niezależność od ingerencji politycznych lub cenzury oraz zapobiegając wykorzystywaniu mediów jako narzędzia propagandy lub indoktrynacji;
6. przypomina, że państwa członkowskie powinny znaleźć sposoby na wspieranie mediów, zapewniając na przykład neutralność podatku VAT zgodnie z zaleceniem zawartym w rezolucji z dnia 13 października 2011 r. w sprawie przyszłości podatku VAT¹, a także wspierając inicjatywy związane z mediami;
7. podkreśla, że korzystanie z mediów cyfrowych stwarza nowe wyzwania i nowe możliwości w dziedzinie wolności mediów oraz że pluralizm mediów, w tym w internecie, jest wysoce zagrożony nadmierną koncentracją własności mediów, niepokojącymi powiązaniem między interesami koncernów medialnych i polityką, a także nieprzebraniem przez prywatne korporacje zasad konkurencji i przepisów podatkowych; zwraca się do Komisji i państw członkowskich o zlikwidowanie niedoskonałości regulacyjnych, aby stworzyć jasność i spójność prawną, która zapewni prawdziwą różnorodność, dostęp do treści medialnych i wolność mediów i będzie zapobiegać zajmowaniu przez gigantów internetowych pozycji dominującej dzięki prowadzeniu zmodernizowanej unijnej polityki konkurencji zapewniającej uczciwą konkurencję w europejskim sektorze mediów w kontekście konwergencji internetowej i rosnącej roli platform internetowych jako pośredników oraz dzięki wprowadzeniu ram regulacyjnych nakładających obowiązek licencjonowania komercyjnego wykorzystywania artykułów prasowych chronionych prawem autorskim, tak aby zagwarantować w ten sposób sprawiedliwe wynagradzanie wydawców prasy i ostatecznie także dziennikarzy; podkreśla w związku z tym, że struktury własności mediów muszą być przejrzyste oraz że krajowe organy regulacyjne powinny szczególnie uważnie monitorować ten aspekt;
8. wzywa Komisję i państwa członkowskie do ustanowienia unijnego systemu ustawowej samoregulacji, aby zagwarantować, że podmioty medialne stosują, negocjują i wdrażają własne standardy etyczne w zakresie informacji internetowych – bez bezpośredniej interwencji politycznej;
9. zauważa, że wiele informacji generowanych przez tradycyjne media jest obecnie dostępnych zarówno w internecie, jak i na tradycyjnych platformach, oraz że nadal podlegają one zatem krajowym przepisom dotyczącym mediów; przypomina, że nie jest

¹ Dz.U. C 94 E z 3.4.2013, s. 5.

tak w przypadku platform medialnych, które istnieją wyłącznie w internecie, co prowadzi do nieuczciwej konkurencji między platformami medialnymi a mediami tradycyjnymi; zauważa, że podobne usługi o podobnych cechach powinny podlegać podobnym regulacjom; apeluje o harmonizację zasad i regulacji dotyczących mediów, aby zapewnić równe warunki działania;

10. zwraca uwagę na fakt, że wolność wypowiedzi i informacji w Europie jest podkopywana przez coraz częstsze zastraszanie dziennikarzy i akty agresji wobec nich, czego dowodem jest niedawne zabójstwo Daphne Caruany Galizii; przypomina, że państwa członkowskie muszą chronić podstawowe prawo, jakim jest wolność wypowiedzi dziennikarzy w zakresie przekazywania informacji, przez zapewnienie im ochrony i ułatwianie im pracy, a także muszą chronić podstawowe prawo społeczeństwa do otrzymywania tych informacji; podkreśla szczególną sytuację dziennikarzy śledczych oraz wagę ochrony źródeł; wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, by ich ramy prawne i praktyki związane z egzekwowaniem prawa gwarantowały odpowiednią ochronę, pomoc i wsparcie dziennikarzom i innym podmiotom medialnym, przy czym szczególną uwagę należy zwrócić na określone zagrożenia dotyczące tożsamości płciowej, seksualnej i etnicznej;
11. podkreśla, że informowanie o nieprawidłowościach jest zasadniczym elementem dziennikarstwa śledczego i wolności prasy; dostrzega, że dziennikarze – działając w interesie publicznym – ujawniający informacje lub zgłaszający podejrzanе działania, wykroczenia, oszustwa lub nielegalną działalność, są ścigani przez organy wymiaru sprawiedliwości zamiast zyskać ochronę prawną; przypomina swoją rezolucję z dnia 24 października 2017 r. w sprawie uzasadnionych środków ochrony sygnalistów działających w interesie publicznym podczas ujawniania poufnych informacji posiadanych przez przedsiębiorstwa i organy publiczne¹; wzywa Komisję do przedstawienia niezwłocznie wniosku ustawodawczego, który zagwarantuje wysoki poziom ochrony sygnalistom w UE;
12. dostrzega pomyślne ustanowienie Europejskiego Centrum Wolności Prasy i Mediów w kontekście projektu pilotażowego Unii Europejskiej i podkreśla powszechnie znaną pracę centrum na rzecz przeciwdziałania atakom na wolność prasy i mediów przez systematyczne rejestrowanie naruszeń wolności mediów w Europie i oferowanie bezpośredniego wsparcia dziennikarzom i działaczom na rzecz wolności mediów, którzy są zagrożeni i narażeni na ryzyko, że staną się ofiarami przemocy; zwraca się do Komisji o opracowanie niezbędnych narzędzi i zapewnienie koniecznego finansowania, aby uczynić centrum stałą strukturą UE;
13. podkreśla, że należy zająć się nasilającym się problemem nawoływania do nienawiści, nadużyć i gróźb w przestrzeni internetowej wskazanym w badaniu Eurobarometru z 2016 r. dotyczącym pluralizmu mediów i demokracji, tak aby chronić wolność wypowiedzi i różnorodność opinii w mediach internetowych; wzywa Komisję do dokonania dalszej oceny nadużyć w internecie i ich skutków oraz do podjęcia odpowiednich działań w celu skutecznego zapobiegania i zwalczania tego zjawiska;
14. podkreśla, że osoby zatrudnione w mediach, zwłaszcza osoby najmłodsze, często pracują w warunkach niepewnych, jeśli chodzi o umowy o pracę, wynagrodzenia i

¹ Teksty przyjęte, P8_TA(2017)0402.

świadczenia socjalne oraz gwarancje prawne, co obniża ich zdolność do należytego wykonywania pracy, a tym samym wpływa na dostępność bezstronnych i niezależnych wiadomości i informacji, co zagraża wolności mediów; wzywa państwa członkowskie i organizacje medialne do zagwarantowania dziennikarzom warunków pracy pozwalających na zachowanie najwyższych standardów dzięki zapewnieniu wszystkim pracownikom mediów sprawiedliwego i uczciwego środowiska pracy, oraz do wspierania podnoszenia jakości i ciągłych szkoleń, zarówno osobom zatrudnionym na umowę, jak i osobom pracującym na własny rachunek; zachęca sektor mediów do promowania równości płci w polityce i praktyce medialnej na przykład w ramach mechanizmów współregulacji i wewnętrznych kodeksów postępowania;

15. zachęca państwa członkowskie, by wzmogły wysiłki mające na celu zwiększenie umiejętności korzystania z mediów i promowały inicjatywy szkoleniowe i edukacyjne wśród wszystkich obywateli przez kształcenie formalne, pozaformalne i nieformalne z perspektywy uczenia się przez całe życie, również przez zwracanie szczególnej uwagi na wstępne i ustawiczne kształcenie nauczycieli oraz ich wspieranie, a także przez zachęcanie do dialogu i współpracy sektora edukacji, sektora szkoleniowego oraz wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron, w tym pracowników mediów, społeczeństwa obywatelskiego i organizacji młodzieżowych; potwierdza konieczność promowania dostosowanych do wieku innowacyjnych narzędzi służących wspieraniu upodmiotowienia i bezpieczeństwa w internecie jako obowiązkowych elementów programu nauczania, oraz potrzebę zmniejszenia przepaści cyfrowej zarówno przez specjalne projekty dotyczące umiejętności korzystania z technologii, jak i odpowiednie inwestycje w infrastrukturę, tak aby zapewnić powszechny dostęp do informacji;
16. podkreśla, że rozwijanie umiejętności krytycznej oceny i analizy odnośnie do korzystania z treści medialnych i ich tworzenia ma zasadnicze znaczenie dla zrozumienia przez obywateli bieżących problemów i ich udziału w życiu społecznym, a także ich wiedzy zarówno o transformacyjnym potencjale, jaki i zagrożeniach nieodłącznie związanych z coraz bardziej złożonym i wzajemnie połączonym otoczeniem medialnym; podkreśla, że umiejętność korzystania z mediów jest kluczowa w demokracji i wzmacnia pozycję obywateli; wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania specjalnych środków w celu promowania i wspierania projektów budujących umiejętności korzystania z mediów, takich jak projekt pilotażowy „Umiejętność korzystania z mediów dla wszystkich” i do opracowania, jako integralnej części polityki edukacyjnej Unii Europejskiej, kompleksowej polityki dotyczącej umiejętności korzystania z mediów skierowanej do obywateli we wszystkich grupach wiekowych i dotyczącej wszystkich rodzajów mediów, która będzie wspierana ze środków odpowiednich funduszy Unii, takich jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne i „Horyzont 2020”;
17. zauważa z zaniepokojeniem, że dostęp do mediów dla mniejszości, społeczności lokalnych i regionalnych, kobiet i osób niepełnosprawnych jest zagrożony, jak podkreślono w Monitorze Pluralizmu Mediów z 2016 r.; podkreśla, że pluralistyczne media są nieodzowne w otwartym, wolnym i gwarantującym pluralizm pejzażu medialnym, oraz że wszyscy obywatele mają prawo dostępu do wolnych od wpływów informacji w języku ojczystym lub w języku mniejszości, niezależnie od tego, czy jest to język państwowy, czy język mniejszości; podkreśla wagę zapewniania europejskim dziennikarzom – w szczególności tym pracującym w rządziej używanych i

mniejszościowych językach – odpowiednich możliwości w zakresie szkoleń i przekwalifikowania; w związku z tym apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby zachęcały do badań, projektów i strategii politycznych poprawiających dostęp do mediów i zwiększających możliwości uczestnictwa i wyrażania opinii dla wszystkich obywateli oraz aby wspierały działania w tym zakresie, w tym odpowiednie inicjatywy ukierunkowane na znajdujące się w trudnym położeniu mniejszości (takie jak projekt pilotażowy dotyczący możliwości odbycia stażu dla przedstawicieli mediów języków mniejszościowych), oraz aby gwarantowały wszystkim obywatelom możliwości uczestnictwa i wyrażania opinii;

18. zaleca Komisji opracowanie stabilnej strategii sektorowej dla europejskiego sektora medialnego opartej na innowacyjności; uważa, że taka strategia powinna zacieśniać współpracę transgraniczną i zachęcać podmioty medialne UE do współpracy produkcyjnej, aby podkreślić ich różnorodność i promować dialog międzykulturowy, zacieśniać współpracę z poszczególnymi redakcjami i usługami audiowizualnymi wszystkich instytucji europejskich, szczególnie z tymi w Parlamencie, oraz wspierać relacjonowanie w mediach spraw UE oraz dbać o obecność UE w mediach;
19. przypomina o zobowiązaniu UE do ochrony wolności wypowiedzi i informacji w całej UE i poza jej granicami oraz do wspierania tej wolności; podkreśla, że zasady wolności mediów, wolności wypowiedzi i pluralizmu mediów w takim samym stopniu dotyczą państw ubiegających się o członkostwo w UE i państw objętych europejską polityką sąsiedztwa, jak i państw członkowskich; wzywa Komisję do monitorowania tych zasad i realizacji programów pomocy w krajach kandydujących, sąsiadujących i państwach trzecich;
20. podkreśla, że obszerniejsze, pluralistyczne relacjonowanie spraw UE, poszanowanie różnorodności kulturowej poszczególnych państw członkowskich i wykorzystywanie pełnego potencjału narzędzi takich jak komunikacja, media, media społecznościowe i platformy interaktywne przybliży obywatelom sprawy UE oraz zaangażuje ich w te sprawy przez ułatwianie im formułowania i przekazywania opinii, podejmowania świadomych decyzji i wnoszenia wkładu w pozytywną reformę i rozwój UE przez krytyczne zaangażowanie;
21. potwierdza potrzebę niezależnego monitorowania sytuacji dotyczącej wolności i pluralizmu mediów w UE oraz wzywa Komisję, by dalej wykorzystywała narzędzie jakim jest Monitor Pluralizmu Mediów oraz by zachęcała do jego dalszego rozwijania w celu zapewnienia kompleksowej i dokładnej oceny zagrożeń dla pluralizmu mediów w UE; zachęca Komisję, państwa członkowskie oraz wszystkie odpowiednie zainteresowane strony do szybkiej reakcji na ujawnione zagrożenia przez podjęcie odpowiednich działań;
22. podkreśla, że dalszy rozwój modeli dotyczących ustanowienia europejskiej publicznej platformy nadawczej wsparłoby unijne debaty polityczne oparte na faktach, dopuszczające i respektujące odmienną poglądów, przyczyniłoby się do pluralizmu opinii w nowo zintegrowanym środowisku medialnym i wsparło widoczność UE w stosunkach zewnętrznych;
23. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia ochrony wolności mediów i wolności wypowiedzi w sztuce współczesnej przez promowanie tworzenia dzieł sztuki

będących wyrazem obaw społecznych, zachęcających do krytycznej debaty i skłaniających do polemiki.

**INFORMACJE O PRZYJĘCIU OPINII
W KOMISJI OPINIODAWCZEJ**

Data przyjęcia	21.2.2018
Wynik głosowania końcowego	+: 22 -: 0 0: 2
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Isabella Adinolfi, Dominique Bilde, Andrea Bocskor, Nikolaos Chountis, Silvia Costa, Mircea Diaconu, Damian Drăghici, Maria Teresa Giménez Barbat, Giorgos Grammatikakis, Petra Kammerevert, Svetoslav Hristov Malinov, Curzio Maltese, Stefano Maullu, Luigi Morgano, Momchil Nekov, Michaela Šojdrová, Yana Toom, Helga Trüpel, Julie Ward, Bogdan Brunon Wenta, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver, Krystyna Łybacka
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Francis Zammit Dimech

**GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI
OPINIODAWCZEJ**

22	+
ALDE	Mircea Diaconu, María Teresa Giménez Barbat, Yana Toom
GUE/NGL	Nikolaos Chountis, Curzio Maltese
PPE	Andrea Bocskor, Svetoslav Hristov Malinov, Stefano Maullu, Bogdan Brunon Wenta, Francis Zammit Dimech, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver, Michaela Šojdrová
S&D	Silvia Costa, Damian Drăghici, Giorgos Grammatikakis, Petra Kammerevert, Luigi Morgano, Momchil Nekov, Julie Ward, Krystyna Łybacka
Verts/ALE	Helga Trüpel

0	-
----------	----------

2	0
EFDD	Isabella Adinolfi
ENF	Dominique Bilde

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się